

Presă și informare

Curtea de Justiție a Uniunii Europene
COMUNICAT DE PRESĂ nr. 190/21
Luxemburg, 26 octombrie 2021

Hotărârea în cauza C-109/20,
PL Holdings

Dreptul Uniunii interzice încheierea de către un stat membru a unei convenții de arbitraj cu conținut identic cu cel al unei clauze compromisorii nule care figurează într-un tratat bilateral de investiții între state membre

Instanța națională este, așadar, obligată să anuleze o hotărâre arbitrală adoptată în temeiul unei asemenea convenții de arbitraj.

În anul 2013, societății de drept luxemburghez PL Holdings i-au fost suspendate drepturile de vot aferente titlurilor pe care le deținea în cadrul unei bănci poloneze și s-a dispus să se procedeze la vânzarea silită a acestora. Nefiind de acord cu această decizie, adoptată de Komisja Nadzoru Finansowego (Comisia pentru piețele financiare, Polonia), PL Holdings a decis să inițieze o procedură de arbitraj împotriva Poloniei. În acest scop, întemeindu-se pe Tratatul bilateral de investiții (TBI), încheiat în anul 1987 între Belgia și Luxemburg, pe de o parte, și Polonia, pe de altă parte¹, PL Holdings s-a adresat tribunalului arbitral prevăzut de o clauză compromisorie care figurează în acest tratat².

Prin două hotărâri din 28 iunie și din 28 septembrie 2017, tribunalul arbitral a declarat că este competent să soluționeze diferendul în cauză, a constatat că Polonia își încalcă obligațiile care decurgeau din TBI și a obligat-o să plătească daune interese în favoarea PL Holdings.

Acțiunea formulată de Polonia la Svea hovrätt (Curtea de Apel cu sediul în Stockholm, Suedia), prin care s-a solicitat anularea hotărârilor arbitrale, a fost respinsă. Această instanță a statuat printre altele că, chiar dacă clauza compromisorie care figurează în TBI - potrivit căreia un diferend referitor la acest tratat trebuie soluționat de o instanță de arbitraj - este nulă, această nulitate nu împiedică un stat membru și un investitor dintr-un alt stat membru să încheie, într-un stadiu ulterior, o convenție de arbitraj ad-hoc pentru a soluționa acest diferend.

Sesizată cu recurs împotriva deciziei curții de apel, Högsta domstolen (Curtea Supremă, Suedia) a decis să se adreseze Curții pentru ca aceasta să clarifice dacă articolele 267 și 344 TFUE se opun încheierii unei convenții de arbitraj ad-hoc între părțile în litigiu, în condițiile în care această convenție are un conținut identic cu cel al unei clauze compromisorii prevăzute de TBI și contrare dreptului Uniunii.

Curtea, întrunită în Marea Cameră, își dezvoltă jurisprudența rezultată din Hotărârea Achmea³ și statuează că dreptul Uniunii interzice încheierea de către un stat membru a unei astfel de convenții de arbitraj.

Aprecierii Curții

În primul rând, întemeindu-se pe Hotărârea Achmea, Curtea confirmă că clauza compromisorie care figurează în TBI, potrivit căreia un investitor din unul dintre statele membre poate, în cazul

¹ Acordul dintre Guvernul Regatului Belgiei și guvernul Marelui Ducat al Luxemburgului, pe de o parte, și Guvernul Republicii Populare Polone, pe de altă parte, privind încurajarea și protecția reciprocă a investițiilor, semnat la 19 mai 1987.

² Articolul 9 din TBI.

³ Hotărârea din 6 martie 2018, Achmea, [C-284/16](#) (a se vedea și [CP nr. 26/18](#)).

unui litigiu referitor la investiții în celălalt stat membru care a încheiat acest TBI, să inițieze o procedură de arbitraj împotriva acestui din urmă stat în fața unui tribunal arbitral, a cărui competență acest stat s-a obligat să o accepte, este contrară dreptului Uniunii. Astfel, această clauză este de natură să repună în discuție, pe lângă principiul încrederii reciproce între statele membre, prezervarea caracterului propriu al dreptului Uniunii, asigurată de procedura trimiterii preliminare prevăzută la articolul 267 TFUE. Clauza menționată nu este, prin urmare, compatibilă cu principiul cooperării loiale prevăzut la articolul 4 alineatul (3) primul paragraf TUE și aduce atingere autonomiei dreptului Uniunii consacrate în special la articolul 344 TFUE.

În al doilea rând, Curtea constată că a permite unui stat membru să supună un litigiu susceptibil să privească aplicarea sau interpretarea dreptului Uniunii unei instanțe arbitrale având aceleași caracteristici precum cea prevăzută de o clauză compromisorie nulă, întrucât este contrară dreptului Uniunii, prin încheierea unei convenții de arbitraj ad-hoc cu același conținut ca această clauză, ar determina în realitate o eludare a obligațiilor care decurg pentru acest stat membru din tratate și cu precădere din articolele citate anterior.

Astfel, mai întâi, această convenție de arbitraj ad-hoc ar produce, în privința litigiului în cadrul căruia ar fi încheiată, aceleași efecte ca cele care ar însoți clauza compromisorie în discuție. Rațiunea de a fi a acestei convenții ar fi tocmai de a înlocui această clauză pentru a-i menține efectele în pofida nulității sale.

În continuare, consecințele acestei eludări a obligațiilor statului membru în cauză nu ar fi mai puțin grave pentru motivul că ar fi vorba despre un caz individual. În realitate, această abordare juridică ar putea fi adoptată într-o multitudine de litigii susceptibile să privească aplicarea și interpretarea dreptului Uniunii, aducând astfel atingere în mod repetat autonomiei acestui drept.

În plus, fiecare cerere de arbitraj adresată unui stat membru în temeiul unei clauze compromisorii nule ar putea să cuprindă o ofertă de arbitraj, iar acest stat ar putea fi considerat în acest caz că a acceptat această ofertă pentru simplul fapt că a omis să invoce argumente specifice împotriva existenței unei convenții de arbitraj ad-hoc. Or, această situație ar avea drept consecință menținerea efectelor angajamentului acestui stat membru, adoptat cu încălcarea dreptului Uniunii și, prin urmare, afectat de nulitate, de a accepta competența instanței de arbitraj sesizate.

În sfârșit, rezultă atât din Hotărârea Achmea, cât și din principiile supremației dreptului Uniunii și cooperării loiale că **statele membre nu numai că nu se pot angaja să înlăture din sistemul jurisdicțional al Uniunii litigiile care pot privi aplicarea și interpretarea dreptului Uniunii, ci și că, în cazul în care acest litigiu este prezentat în fața unei instanțe de arbitraj în temeiul unui angajament contrar dreptului menționat, acestea sunt obligate să conteste validitatea clauzei compromisorii sau a convenției de arbitraj ad-hoc în temeiul căreia a fost sesizată instanța respectivă**⁴.

Astfel, orice încercare a unui stat membru de a remedia nulitatea unei clauze compromisorii prin intermediul unui contract cu un investitor dintr-un alt stat membru ar fi contrară acestei obligații de a contesta validitatea sa și ar fi astfel susceptibilă să determine nelegalitatea cauzei înseși a acestui contract, întrucât ar fi contrară dispozițiilor și principiilor fundamentale care reglementează ordinea juridică a Uniunii.

În consecință, Curtea concluzionează că **instanța națională este obligată să anuleze o hotărâre arbitrală adoptată în temeiul unei convenții de arbitraj care încalcă dreptul Uniunii**.

MENȚIUNE: Trimiterea preliminară permite instanțelor din statele membre ca, în cadrul unui litigiu cu care sunt sesizate, să adreseze Curții întrebări cu privire la interpretarea dreptului Uniunii sau la validitatea unui act al Uniunii. Curtea nu soluționează litigiul național. Este de competența instanței naționale să soluționeze cauza conform deciziei Curții. Această decizie este obligatorie, în egală măsură, pentru celelalte instanțe naționale care sunt sesizate cu o problemă similară.

⁴ Concluzie confirmată și de articolul 7 litera b) din Acordul privind încetarea tratatelor bilaterale de investiții dintre statele membre ale Uniunii Europene (JO 2020, L 169, p. 1).

Document neoficial, destinat presei, care nu angajează răspunderea Curții de Justiție.

[Textul integral](#) al hotărârii se publică pe site-ul CURIA în ziua pronunțării.

Persoana de contact pentru presă: Corina-Gabriela Socoliuc ☎ (+352) 4303 4293